

**Förslag****1980/81: 8****Riksdagens revisorers förslag angående behandlingen av allmänna och enskilda mål vid exekution**

1981-02-12

*Till riksdagen***Inledning**

Riksdagens revisorer granskar för närvarande exekutionsväsendet och har därvid koncentrerat sig på frågor om indrivning av skatter och allmänna avgifter. Arbetet som ännu befinner sig på ett förberedande stadium skall i en första fas omfatta utnyttjandet av kronofogdemyndigheternas personalresurser och den statistik som framställs rörande indrivningsverksamheten. Granskningen av denna statistikproduktion ingår för övrigt som ett led i en mera övergripande granskning av statistik som upprättas över debitering, uppbörd och indrivning av direkt skatt, mervärdeskatt och arbetsgivaravgifter.

Vid genomgång av de regelsystem som gäller på exekutionsväsendets område har undersökts den inbördes prioritetsordning för allmänna och enskilda mål som tillämpas vid exekution. Härvid har också studerats det förslag till utsökningsbalk som i anledning av regeringens proposition 1980/81:8 för närvarande prövas av riksdagen.

Då det bedömts vara angeläget att de vid granskningen gjorda iakttagelserna och bedömningarna underställs riksdagen i anslutning till dess prövning av förslaget till utsökningsbalk, har en särskild granskningspromemoria (1980:7) Exekutionsväsendet: Allmänna och enskilda mål vid exekution upprättats rörande denna del av granskningen. Promemorian har remitterats till riksdagens ombudsmän, riksskatteverket och Föreningen Sveriges kronofogdar för yttrande. Promemorians slutsatser och förslag återges i denna skrivelse. Avgivna remissvar har tagits in i bifogad *bilaga*.<sup>1</sup>

**Genomförd granskning**

Beträffande omfattningen av kronofogdemyndigheternas verksamhet har det vid granskningen kunnat konstateras att arbetsbördan hos dessa myndigheter ökat påtagligt under senare år. Som exempel kan nämnas att det under år 1978 inkom 1 707 000 allmänna mål och 338 000 enskilda mål till myndigheterna, medan motsvarande antal mål under år 1976 var

<sup>1</sup> Exemplar av granskningspromemorian har tillställts vederbörande utskott.

I Riksdagen 1980/81. 2 saml. Nr 8

1 363 000 respektive 275 000. De under år 1978 inkomna allmänna målen avsåg ett sammanlagt belopp av ca 4 200 milj. kr. Uppgifter om totalbeloppet i enskilda mål har inte varit tillgängliga. Riksskatteverket har emellertid företagit en undersökning av fordringsbeloppens storlek inom ett par kronofogdedistrikt, av vilken framgår att varje indrivning uppgick till högst 1 000 kr. i 49% av det totala antalet undersökta enskilda mål i distrikten (677 mål). Av dessa avsåg 11% mål som gällde högst 100 kr. och 24% högst 300 kr. Det sammanlagda beloppet för dessa smärre mål uppgick endast till ca 1% av det totala beloppet (5,7 milj. kr.) för de undersökta målen.

För kronofogdemyndigheternas arbete gäller i dag bl. a. föreskriften i 6 § allmänna verksstadgan, enligt vilken verksamheten skall bedrivas så enkelt, snabbt och ekonomiskt som det är möjligt utan att säkerheten eftersetts. Förutom denna allmänt formulerade instruktionsföreskrift gäller för enskilda mål – men ej för allmänna – en viss precisering i fråga om den yttersta tidsgräns inom vilken utmätning skall äga rum. Enligt 88 c § utsökningslagen (UL) skall sålunda i enskilt mål utmätning förrättning om möjligt hållas inom fyra veckor från det att vederbörliga handlingar har kommit in.

Denna skillnad i fråga om regleringen av den tidsmässiga handläggningen av allmänna och enskilda mål har i flera fall lett till att exekutiv personal vid tillfälliga arbetsanhopningar upphör med handläggningen av allmänna mål för att fyraveckorsfristen skall kunna hållas. Detta innebär att enskilda mål tidvis prioriteras framför allmänna mål enbart på grund av målens karaktär av enskilda och sålunda oavsett fordringsbeloppens storlek och målens beskaffenhet i övrigt.

I det nu framlagda förslaget till utsökningsbalk har frågan om den tidsmässiga handläggningen av utmätningsärenden reglerats i 4 kap. 10 och 36 §§. I 10 § första stycket sägs att utmätning skall ske så snart som möjligt efter det att behövliga handlingar har kommit in till kronofogdemyndigheten. Denna bestämmelse skall emellertid enligt 36 § ej gälla för allmänt mål.

Med den utformning som de föreslagna bestämmelserna fått skall sålunda formellt sett utmätning i enskilt mål ske "så snart som möjligt", under det att detta krav inte skall gälla i allmänt mål. Skall lagförslaget tolkas så saknas för de allmänna målen en fundamental och för ett effektivt indrivningsarbete väsentlig regel, framhålls det i promemorian. Konsekvensen härav kan bli att kronofogdemyndigheterna i fråga om den tidsmässiga handläggningen av utmätningsärenden helt generellt – och inte som nu blott tidvis – prioriterar enskilda mål framför allmänna mål. Vidare sätts det i fråga om man med fog kan hävda att någon åtskillnad i fråga om graden av skyndsamhet över huvud taget bör göras mellan olika fordringsanspråk av det skälet att det ena är offentligrättsligt och det andra privaträttsligt. Prioriteringen av målen bör ske efter andra kriterier, bl. a. bör fordringsbeloppens storlek tillmätas betydelse.

Det påpekas också att det i flera olika sammanhang framhållits att någon principiell skillnad inte bör upprätthållas i fråga om handläggning av allmänna och enskilda mål. Sålunda har t.ex. kronofogdemyndighetsutredningen (SOU 1977:42) hävdats att målen bör handläggas så likformigt som möjligt, varigenom bl.a. samordningen av verkställigheten underlättas. Riksrevisionsverket har i en revisionsrapport den 7 november 1979 angående kronofogdemyndighets verkställighet av fordringsanspråk pekat på nackdelen av att i praxis enskilda mål ofta prioriteras framför allmänna mål som avser höga belopp. Enligt verket är det inte ekonomiskt försvarbart att större resurser används på verkställighet av bagatellmål än på mål avseende höga fordringsbelopp. Verkställighetsåtgärderna bör enligt verket i stället anpassas till målets betydelse med hänsyn till fordringsbeloppets storlek. I ett den 30 juni 1980 avgivet yttrande över nämnda revisionsrapport har riksskatteverket framhållit att principen för handläggningen av allmänna och enskilda mål bör vara att båda verksamhetsområdena behandlas som likvärdiga.

Avslutningsvis framhålls det i promemorian att även om avsikten med formuleringarna i lagförslaget inte varit att det skall finnas en skillnad i fråga om de olika målgruppernas tidsmässiga handläggning, så kan använda formuleringar ge anledning till en tolkning av bestämmelserna som gör att kronofogdemyndigheternas resurser inte utnyttjas på lämpligaste sätt. De oklara formuleringarna kan t.ex. medföra att en kronofogde missbedömer sin skyldighet att snabbt vidta utmättningsåtgärder i sådant allmänt mål i vilket utmätning är den enda försvarbara indrivningsåtgärden. Formuleringarna kan också ge en sakägare i enskilt mål argument för att hos kronofogde begära företräde för sitt mål.

Bestämmelserna föreslås därför bli omarbetade eller åtminstone kompletterade med ett uttalande av motivkaraktär att den här befarade åtskillnaden vid handläggningen av de olika grupperna av mål inte är avsedd.

### Remissyttrandena

Samtliga tre remissmyndigheter har klart redovisat att de anser att det inte bör göras någon åtskillnad vid handläggningen av ett mål enbart av det skälet att målet kan klassificeras som enskilt eller allmänt mål. Riksskatteverket och Föreningen Sveriges kronofogdar presenterar också förslag till ändringar av den föreslagna lagtexten vilken syftar till att undanröja möjligheterna till missförstånd, tveksamheter eller feltolkningar.

Om man med hänsyn till arbetsbelastningen måste göra vissa urval bland målen, får man tillämpa andra urvalskriterier. JO-ämbetet har för sin del skisserat vissa riktlinjer efter vilka ett urval kan göras. JO-ämbetet har också poängterat att riksdagen måste medverka vid fastställandet av en prioriteringsordning om den skall bli enhetlig.

†1 Riksdagen 1980/81. 2 saml. Nr 8

Föreningen Sveriges kronofogdar understryker för sin del att det inte enbart får vara en viss prioriteringsordning som skall styra myndigheternas arbete. Uppmärksamheten i verkställighetssammanhang bör i lika stor utsträckning riktas mot differentiering av indrivningåtgärderna som prioritering mellan olika mål.

Föreningen anför.

Frågan gäller nämligen i lika hög grad att anpassa åtgärderna efter målens karaktär (skuldens storlek, vem som är gäldenär etc.) som att ge förtur åt det ena målet framför det andra. Kronofogdemyndighet skall inte lägga ner mer arbete på ett mål än målet förtjänar. Myndigheten skall vidta "tyngre" åtgärder för stora skulder än små skulder etc. Hur långt differentieringen skall drivas beror på vilka krav lagstiftaren ställer på verkställigheten, vilka personalresurserna är och vilka krav man ställer på indrivningens fiskala effektivitet. Det kan t. o. m. ifrågasättas om lagstiftaren inte bör begränsa möjligheterna att erhålla exekutionstitel för rena struntbe-  
lopp. Det hör knappast hemma i ett modernt samhälle, att en exekutiv myndighet skall tvingas agera i rena bagatellmål. Det är påfallande ofta som kronofogdemyndighet utnyttjas närmast som en inkassobyrå eller som ett organ för åstadkommande av avskrivningsunderlag.

Riksskatteverket har i sitt remissyttrande också behandlat skyndsamhetskravet vid försäljning av utmätt egendom i förslaget till utsökningsbalk. Enligt verket bör det inte heller här göras någon åtskillnad mellan enskilda och allmänna mål. Verket föreslår därför att lagförslaget ändras och att den nu inskrivna skillnaden tas bort. Förslag till hur sådan lagändring kan göras redovisas i yttrandet.

### Revisorernas ställningstagande

I det förslag till utsökningsbalk som nu ligger på riksdagens bord har eftersträvat att få handläggningen av enskilda och allmänna mål i görli-  
gaste mån likartad och likvärdig. Revisorerna delar regeringens syn på de principer som legat bakom utformningen av förslaget. Dock har revisorerna funnit att vissa förtydliganden bör göras när det gäller behandlingen av enskilda och allmänna mål hos kronofogdemyndigheterna.

Revisorerna finner sålunda att – även om så inte varit avsikten – formuleringarna av bestämmelserna i 4 kap. 10 och 36 §§ i balken kan få till resultat att de enskilda målen ges en förmånligare behandling. Med stöd av de uttalanden som gjorts av remissmyndigheterna anser revisorerna att lagtexten bör förtydligas eller att riksdagen i sitt beslut motiverar bestämmelserna på så sätt att feltolkningar undviks.

Även när det gäller skyndsamhetskravet vid försäljning av utmätt egendom (8 kap. 3 och 19 §§ utsökningsbalken) anser revisorerna att ett förtydligande bör göras. Vad riksskatteverket anfört härom i sitt remissvar bör sålunda beaktas.

I detta sammanhang bör uppmärksamhet riktas på det företräde som i

dag synes ges för enskilda mål i kronofogdemyndigheternas verksamhet. Även om såväl JO-ämbetet som riksskatteverket bestämt hävdar att den nuvarande lagstiftningen inte ger utrymme för en olika behandling av de båda målkategorierna, synes dock kronofogdemyndigheterna på grund av brister i balansen mellan inkomna mål och tillgänglig arbetskraft ge en viss förtur för de enskilda målen.

Den nuvarande stora arbetsbelastningen hos kronofogdemyndigheterna har som framgår av JO-ämbetets remissyttrande föranlett ämbetet att mera principiellt behandla frågan om att – med utgångspunkt i principen om likabehandling av de båda målkategorierna – införa viss prioritetsordning för behandlingen av inkomna mål. Enligt revisorernas mening talar mycket för att en sådan ordning införs. Revisorerna anser emellertid det inte vara välbetänkt att man genom bindande regler om prioritering styr kronofogdemyndigheterna i deras arbete med olika mål. Myndigheternas kännedom om de särskilda omständigheterna i de enskilda fallen bör få vara avgörande vid den slutliga prövningen av i vilken ordning olika mål skall handläggas. Vad som Föreningen Sveriges kronofogdar i denna del anfört i sitt remissvar vill revisorerna starkt understryka.

#### Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer revisorerna

att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1980/81:8 med förslag till utsökningsbalk beaktar vad revisorerna förordat angående

1. utformningen av 4 kap. 10 och 36 §§ utsökningsbalken i fråga om handläggningen av enskilda och allmänna mål hos kronofogdemyndigheterna och utformningen av 8 kap. 3 och 19 §§ i samma balk när det gäller skyndsamhetskravet för myndigheterna att sälja utmätt egendom,
2. en prioritetsordning för behandlingen vid kronofogdemyndigheterna av enskilda och allmänna mål.

Beslut i detta ärende har fattats av revisorerna Ingegerd Troedsson (m), Sture Palm (s), Hagar Normark (s), Allan Åkerlind (m), Ivan Svanström (c), John Johnsson (s), Wiggo Komstedt (m), Kjell Nilsson (s), Maj Pehrsson (c), Joakim Ollén (m) och Bengt Silfverstrand (s).

Föredragande har varit byråchefen Bo Willart.

På riksdagens revisorers vägnar

INGEGERD TROEDSSON

*/Göran Hagbergh*

## Avgivna remissyttranden över granskningspromemoria 1980: 7 Exekutionsväsendet; Allmänna och enskilda mål vid exekution

### Riksdagens ombudsmän (Per-Erik Nilsson)

Promemorian behandlar den "inbördes prioriteringen av allmänna och enskilda mål vid exekution". Den andas en oro för att den föreslagna nya utskökningsbalken skall leda till att kronofogdemyndigheterna kommer att verkställa enskilda mål före allmänna om deras arbetsbörda tvingar dem att prioritera. Den mynnar ut i ett förslag att det helst i författningstexten – men i åtminstone motiven – skall sägas ut att någon skillnad mellan dessa två måltyper inte får göras vid verkställigheten.

Den fråga som promemorian tar upp har jag utförligt behandlat i beslutet (1980-10-22) "Enskilda mål före allmänna? – synpunkter på hur arbets- tyngda kronofogdemyndigheter kan prioritera". Beslutet föranleddes av iakttagelser som jag hade gjort vid en inspektion av en kronofogdemyndighet. Jag bifogar ett exemplar av det beslutet.

Jag säger i beslutet att varken den nuvarande utskökningslagen eller den föreslagna utskökningsbalken kan innebära att de enskilda målen *som sådana* (här understruket) skall ges företräde framför de allmänna om kronofogdemyndigheten inte kan klara av verkställigheten av alla sina mål inom rimlig tid. Om kronofogdemyndigheterna måste prioritera – och det tvingas fler och fler göra – så måste den prioriteringen ske efter andra kriterier än måltypen. Jag anvisar i beslutet några modeller för hur den prioriteringen kan göras (s. 9–10).

Jag säger också i beslutet att riksdagen måste medverka i en eller annan form om tillämpningen av en prioriteringsordning skall bli enhetlig. Jag har därför lämnat över beslutet till riksdagen. Om jag inte är fel underrättad så finns prioriteringsfrågan med bland dem som utskottet diskuterar i anslutning till sin behandling av prop. 1980/81: 8 med förslag till utskökningsbalk.

Jag kan också tillägga att jag har skickat beslutet – förutom till riksdagen och till dem som har yttrat sig över ärendet hos JO – till budgetdepartementet och samtliga kronofogdemyndigheter.

### Utdrag ur JO:s bilaga: Enskilda mål före allmänna?

— — —  
Beslut  
— — —

#### 3.1.2 Sammanfattning och förslag till riktlinjer

En bild ur livet – konstruerad men sann: Kronfogden A märker att antalet E-mål och då särskilt ansökningarna från kontokortsföretagen, parkeringsbolagen och landstinget ökar kraftigt. Han konstaterar samtidigt att han har och kan vänta ett antal omfattande A-mål, krav på färska skatter, där snabba och resoluta åtgärder måste till om det skall bli möjligt att driva in någonting alls. Denna stora och ökande arbetsbörda skall läggas på en personalstyrka som är oförändrad sedan några år men som faktiskt är mindre eftersom två bland fältpersonalen har delpension och ett par bland kanslipersonalen jobbar deltid sedan någon tid tillbaka. Vad gör A i detta läge? Skall han



– koncentrera sina resurser på E-målen med hänvisning till 4-veckorsfristen i UL men med risk att A-målen försenas och skatterna växer några gäldenärer över huvudet? Eller skall han styra resurserna mot A-målen och riskera att 4-veckorsfristen överskrids?

– i största möjliga utsträckning avstå från ett tids- och arbetskrävande fältarbete och satsa på sådana åtgärder som kan administreras och verkställas från kontoret?

– dela på sina resurser så att mål som av något skäl verkar viktigare än andra verkställs medan "mindre viktiga" tas i andra hand och när tiden och krafterna medger det?

Skall kronofogden A med andra ord mål-, åtgärds- eller insatsprioritera?

RSV hävdar principen att ingen verksamhetsgren – dvs. måltyp enligt min terminologi – "får läggas ner eller på sikt försummas mer än någon annan verksamhetsgren". Mera konkret formulerad innebär principen att verksamheten inte får drivas så att de allmänt sett otillräckliga resurserna koncentreras på E-målen. Jag ställer mig bakom den principen. 4-veckorsregeln i UL – och än mindre "så snart som möjligt" i den föreslagna UB – kan inte innebära att E-målen som sådana skall ges företräde framför A-målen i resurskonkurrensen. Detta betyder i sin tur enligt min mening att målprioriteringen inte bör komma i fråga som medel att lösa kronofogdemyndigheternas balansproblem.

Det besvärliga med principer är emellertid att de vanligen inte innehåller någon lösning på de problem som uppstår när de skall omsättas i praktiskt handlande. Den nu aktuella gör det definitivt inte. Den måste alltså "översättas" till ett konkret handlingsprogram enligt någon av de återstående två prioriteringsmodellerna – åtgärds- eller insatsprioritering. Endast om den kompletteras på det sättet kan den komma till praktisk nytta. För min del är jag av den bestämda uppfattningen att det endast om man kombinerar de båda – med tonvikten dock lagd på insatsprioriteringen – blir möjligt att förverkliga principen att ingen måltyp "får läggas ner eller på sikt" försummas mer än någon annan.

Den frågan inställer sig då hur insatsprioriteringen skall göras, vilka kriterier som skall bestämma hur intensivt kronofogdemyndigheterna skall agera i ett mål eller en typ av mål. RSV menar – om jag har fattat verket rätt – att insatsernas intensitet och omfattning bör vara beroende av de olika måltypernas andel av den totala arbetsbördan. RSV pekar på två modeller för att bestämma detta relationstal. Modell 1 bygger på en jämförelse mellan antalet inkomna E- och A-mål medan i modell 2 jämförelsen utgår från antalet gäldenärer inom resp. måltyp (E- och A-mål). Resurserna fördelas sedan mellan måltyperna efter det relationstal som den jämförelsen ger.

Jag ser inga avgörande invändningar mot någon av de två modeller som RSV har tagit fram. Jag skulle emellertid vilja föra in en modell 3 i debatten. Den modellen utgår från den inte särskilt originella tanken att insatsernas intensitet och omfattning görs beroende av fordringsbeloppets storlek enligt principen ju större skuldbelopp desto större resursinsatser. Den modellen har den fördelen framför de andra två att den är enkel att tillämpa och behandlar målen inom de båda måltyperna på identiskt samma sätt.

Jag vill betona att detta är principen. Jag är den förste att inse att det finns mål där kraftfulla och kanske resurskrävande insatser är motiverade trots att fordringsbeloppet i sig är förhållandevis obetydligt. Men det finns goda skäl att anta att antalet mål för vilka sådana avsteg är motiverade inte

blir särskilt stort. Redan de goda resultat som man uppnår genom det s. k. förstakravet talar för detta.

Jag kan tänka mig denna konstruktion av modell 3.

– Målen placeras efter skuldbeloppets storlek i grupp 1, 2 eller 3. Till grupp 1 hänförs mål där fordringsbeloppet är lägre än – förslagsvis – 1 000 kr., i grupp 2 placeras mål där fordringsbeloppet är över 1 000 kr. och i grupp 3 mål där kravet gäller stora belopp (över 10 000 kr.) och där snabba och kraftfulla åtgärder är nödvändiga.

– Mål flyttas till högre grupp än den där det enligt fordringsbeloppet skulle placeras om målet gäller fordringar med hög angelägenhetsgrad t. ex. mål om underhållsbidrag. Mål som gäller säkerhetsåtgärd (kvarstad, skingringsförbud o. likn.) bör även de vara mål där snabba åtgärder måste till.

– Grupplaceringen avgör vilken typ av åtgärder som kommer ifråga och med vilken intensitet som verkställigheten skall bedrivas. För mål i grupp 1 kommer då i huvudsak ifråga sådana åtgärder som kan vidtas "på tjänsterummet": telefonkontroller, registerslagning etc. Ju högre gruppbezeichnung desto intensivare insatser. För målgrupp 3 utnyttjas hela det åtgärdsbatteri som lagstiftningen ställer till kronofogdemyndigheternas förfogande, om det behövs.

Jag vill betona att detta är en skiss som kräver både ytterligare överväganden i sak och utveckling i form. Jag föreställer mig att RSV är den lämpliga myndigheten för det utvecklingsarbetet. I detta läge bör man kunna hämta nyttiga lärdomar från de kronofogdemyndigheter där – om jag inte är alldeles felunderrättad – man redan använder sig av ett liknande system.

Det finns enligt min bestämda mening ingen avgörande invändning mot någon av de modeller som jag har nämnt här.<sup>2</sup> Men det gäller inte bara att finna en vettig och lämplig modell för hur den nödvändiga prioriteringen bör göras – det gäller också att få den modellen tillämpad. Jag har redan tidigare antytt att jag anser att riksdagens medverkan är nödvändig för att garantera enhetlighet i tillämpningen. Det bör – som jag ser det – vara tillräckligt för det syftet om riksdagen gör ett uttalande. Ett lämpligt tillfälle till detta erbjuder sig i samband med riksdagsbehandlingen av den proposition med förslag till utsökningsbalk som regeringen nyss har lämnat. Det kan synas överflödigt att nämna det men om man skulle anse det nödvändigt eller önskvärt med en målprioritering så krävs, såvitt jag förstår, antingen en direkt lagbestämmelse eller ett bemyndigande i lag för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att genom föreskrifter/anvisningar styra prioriteringen dithän.

Jag kommer alltså att lämna över ett exemplar av detta beslut till riksdagen för den åtgärd som riksdagen kan finna lämplig. Låt mig emellertid tillägga detta. Jag kan självfallet inte ge kronofogdemyndigheterna några direktiv om hur de skall eller bör lösa de problem som många av dem har när det gäller att s. a. s. ta ställning i konkurrensen mellan E- och A-målen. Men jag kan säga detta: jag har för min del ingenting att invända mot att kronofogdemyndigheterna löser sitt prioriteringsproblem enligt någon av modellerna 1, 2 eller 3. Även om skillnaderna dem emellan sakligt sett är ganska små, skulle jag dock personligen helst se att man stannade för modell 3.

<sup>2</sup> Jag har då inte förbisett vare sig 11 § utsökningskungörelsen eller bestämmelserna i exekutionsavgiftskungörelsen.



Låt mig också tillägga detta. Jag är förvisso inte så blåögd att jag tror att den modell som jag här har förordat löser alla problem i detta sammanhang. Men jag tror att den representerar en vettig och rimlig avvägning mellan de intressen som här gör sig gällande när verkligheten inte har velat anpassa sig till den juridiska konstruktionen och när det statsfinansiella läget gör det omöjligt att anställa mer människor för att åstadkomma den nödvändiga anpassningen.

---

### Riksskatteverket

Riksskatteverket (RSV) har i olika sammanhang hävdat att någon principiell skillnad inte skall gälla i fråga om verkställighetstiderna i allmänna och enskilda mål. Kravet på skyndsamhet bör generellt ställas lika högt.

RSVs uppfattning har kommit till uttryck bl. a. i verkets skrivelse 1977-06-07 till justitiedepartementet angående slopande av fyraveckorsfristen i enskilda mål och i yttrande till JO i dennes ärende (1838-1979) om prioriteringen mellan enskilda och allmänna mål (beslut 1980-10-22).

RSVs skrivelse till justitiedepartementet ledde i lagstiftningsarbetet beträffande utskökningsbalken (UB) till att fyraveckorsfristen i utskökningslagen och lagberedningens förslag till UB slopades. I stället föreslås i propositionen 1980/81: 8 gälla ett allmänt skyndsamhetskrav i UB 4: 10 första stycket "Utmätning skall ske så snart som möjligt . . .". Denna ändring har emellertid inte påverkat utformningen av UB 4: 36. Detta bör enligt verkets mening ske.

De hittillsvarande erfarenheterna ger vid handen att vissa myndigheter i dag tillämpar de nuvarande bestämmelserna på så sätt att de enskilda målen handläggs mer skyndsamt. Detta följer uppenbarligen därav att verkställighetsfristen i enskilda mål är reglerad i lag medan den för allmänna mål är given i föreskriftsform. Allmänna verksstadgans regler torde uppfattas som vägledande endast om särskilda regler saknas.

Mot denna bakgrund anser RSV det viktigt att tidsreglerna för verkställighet i enskilda och allmänna mål konstrueras så, att missförstånd inte kan uppstå om vikten av skyndsamhet i de båda målgrupperna.

UB reglerar i princip det exekutiva förfarandet, dvs. KFM:s verkställighet av mål, och frågor som har samband med detta. Bestämmelserna i UB avses passa och passas i allmänhet både för allmänna och enskilda mål. Särskilda bestämmelser för allmänna mål behövs endast för ett mindre antal frågor, t. ex. i frågor som ger KFM större frihet att på det allmännas vägnar medge avbetalning samt anstånd med utmätning och försäljning.

Att t. ex. UB 4: 10 andra och tredje styckena inte gäller i allmänt mål är därför följdriktigt. Likaså skulle om fyraveckorsfristen bibehållits denna inte bort gälla i allmänna mål.

Om ett skyndsamhetskrav vad gäller utmätning anses erforderligt i UB måste ett sådant enligt verkets mening uttryckligen gälla i såväl allmänna mål som enskilda mål. RSV anser inte att ett uttalande i förarbetena till UB skulle vara tillfyllest utan föreslår att UB 4: 36 ändras så, att av bestämmelserna i 4: 10 endast andra och tredje styckena inte skall gälla i allmänna mål.

I granskningspromemorian har inte behandlats skyndsamhetskravet i UB 8: 3 beträffande försäljning av utmätt egendom. Denna bestämmelse har i UB 8: 19 angetts inte gälla i allmänt mål. Med åberopande av vad tidigare anförts föreslår verket att UB 8: 19 ändras så att av bestämmelserna i 8: 3 endast andra stycket inte skall gälla i allmänna mål.

### Föreningen Sveriges kronofogdar

Frågan om prioriteringen mellan allmänna och enskilda mål har rönt stor uppmärksamhet senare tid. Kronofogdeföreningens uppfattning i frågan framgår av dess yttrande som fogats till justitieombudsman Per-Erik Nilssons beslut 1980-10-22 i ett inspektionsärende. Beslutet bifogas. I granskningspromemorian framhålls nu, att de föreslagna bestämmelserna i 4 kap. 10 och 36 §§ utsökningsbalken kan tolkas så, att enskilda mål skall handläggas före allmänna mål om resurserna inte räcker till för att tidsmässigt behandla målen lika. Det föreslås därför att bestämmelserna omarbetas eller kompletteras med ett motivuttalande att någon åtskillnad i detta hänseende inte skall göras mellan enskilda och allmänna mål.

Föreningen anser för sin del att den tolkning av bestämmelserna som promemorian redovisar (s. 9 x) framstår som något förhastad. Skillnaden mellan allmänna och enskilda mål, som behandlas i specialmotiveringen till 4 kap. 9 § (prop. s. 380 x), avser efterforskning av egendom. Finns ingen tidsbestämmelse inom vilken utmätning skall ske, så kan efterforskning bedrivas under längre tid och kan alltså i praktiken vara mer omfattande i allmänt mål. Till saken hör också att vid verkställighet/indrivning i allmänt mål utgör utmätning endast ett av många instrument som står till buds. I allmänt mål kan kronofogdemyndighet utöva sin borgenärsfunktion och lämna uppskov, medge avbetalning, ta emot säkerhet, underlåta utmäta egendom, förbereda konkursåtgärder etc.

För att alla eventuella tveksamheter skall undanröjas i förevarande avseende tillstyrker föreningen att 4 kap. 10 och 36 §§ får en något ändrad lydelse. Ordet "utmätning" bör därvid bytas ut mot ordet "verkställighet". Verkställighet används genomgående som ett sammanfattande begrepp för alla de åtgärder som kronofogdemyndighet har att vidta och speglar också den möjlighet som myndigheten bör ha att välja den verkställighetsform som är den mest ändamålsenliga i det enskilda fallet. De aktuella lagrummen föreslås få följande lydelse

10 §: Verkställighet skall ske så snart som möjligt . . .

36 §: Bestämmelserna i 10 § andra och tredje stycket gäller ej i allmänt mål.

Föreningen vill också i detta sammanhang framhålla att uppmärksamheten i verkställighetssammanhang bör riktas lika mycket mot differentiering som prioritering av indrivningsåtgärderna. Frågan gäller nämligen i lika hög grad att anpassa åtgärderna efter målens karaktär (skuldens storlek, vem som är gäldenär etc.) som att ge förtur åt det ena målet framför det andra. Kronofogdemyndighet skall inte lägga ner mer arbete på ett mål än målet förtjänar. Myndigheten skall vidta "tyngre" åtgärder för stora skulder än små skulder etc. Hur långt differentieringen skall drivas beror på vilka krav lagstiftaren ställer på verkställigheten, vilka personalresurserna är och vilka krav man ställer på indrivningens fiskala effektivitet. Det kan t. o. m. ifrågasättas om lagstiftaren inte bör begränsa möjligheterna att erhålla exekutionstitel för rena struntbelopp. Det hör knappast hemma i ett modernt samhälle, att en exekutiv myndighet skall tvingas agera i rena bagatellmål. Det är påfallande ofta som kronofogdemyndighet utnyttjas närmast som en inkassobyrå eller som ett organ för åstadkommande av avskrivningsunderlag. Som föreningen framhållit i sitt tidigare nämnda yttrande finns inom kronofogdekåren åtskilliga uppslag inom dessa och liknande områden.



